

33-1
CA 505

ԱՂԱՎԼԻ

ՆԿ. Ա. ՌԱԶՄԱՆՅԱՆ

ՊԵՏՐՈՎՍ 1933 ՇԵՎԿԱՆ

ИНСТИТУТ
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академия Наук
СССР

891.990

Ա - 47

ԱՐԹԻԿԻ ՏՈՒՖԸ

Մեր քաղաքից շատ հեռու,
են ձյունապատ լեռներում
հնուց կա մի գյուղ փոքրիկ,
նրա անունն է Արթիկ:

Գյուղի յետևը ձյունոտ
Արագածն է բարձրանում,
ներքևում դաշտ, կանաչ-խոտ
և աղբյուրներ կարկաչուն:

Մեր որերից շատ առաջ,
դաշնակների ժամանակ
այդտեղ տիրում էր քյոխվան,-
չարչին սրա ոգնական:

Զանգեր քյոխվան, չար, անխիղճ
և նրա մտրակի տակ
դողում էյին ուռի պես
չքափորներն ու բատրակ:

Վողջ գյուղն առած բռան մեջ
նա ճնշում էր անխնա,
թալանում դաշնակի հետ,
ու միշտ պաշտպանում իրար:

Յեթե մեկը սիրտ աներ
նրանց դեմը խոսելու,
խեղույն նա բանտ կնստեր,
կամ կմեռներ աքսորում:

2

Դաշնակների ժամանակ,
արնախում քյոխվի համար
աշխատում էր մի տղա,
վորպես փոքրիկ գառնարած:

Հրաչիկ էր անունը,
խեղացի և աչքաբաց,
բայց վողջ որն անցնում էր
չարչարանով, կիսաբաղջ:

5 FEB 2013

Դեռ դրանից չառ առաջ՝
Հրաչի հայրը քյոխվից
պարտք էր արել քիչ հաճար,
վոր չկոտորվեն սովից:
Յեվ մեռել էր հայրը ծեր,
Հրաչիկն ու մայրը իր՝
իրենց ծանր պարտքի տեղ
ծառայում էին քյոխվին:

Մեր փոքրիկ գառնարածը
միտք էր անում ամեն ուր,
թե ի՞նչ է իր կերածը—
չոր, դարի հաց մի կտոր:
Գյուղում ապրելը դժար,
քյոխվեն զալում, քյոխվեն տեր,
Յեվ մեր բատրակ Հրաչը
գյուղից փախավ մի գիշեր:

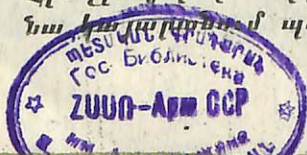
Հասավ քաղաք եղ գիշեր,
կայարանում ել մնաց,
ախար ճամբա չգիտեր,
վոր ելի հեռու գնար:
Յեվ ինքն իրեն մտածեց,
վոր յեթե այստեղ մնամ,
կամաց կամաց սովորեմ
մեքենավար կգառնամ:

Հենց այդ կայարանում ել
կար մի խելացի վարպետ,
նա Հրաչին վերցրեց
իրեն համար աշակերտ:

Յեվ այդ վարպետի վրա
պետը մի լավ բարկացավ,
թե ինչո՞ւ առանց իրեն,
նոր աշակերտ է բերել:

Բայց վարպետը Հրաչի
հին բանվոր էր բոյլեհիկ,
վողջ բանվորների միջին
անուն ուներ ու պատիվ:

Հրաչին յերեք տարի
նա կայարանում պահեց,

59506-66

Հրաշիկը նրանից
չառ լավ բաներ սովորեց:
Կախարանում մի փոքրիկ
բոյլ՝ չեփկյան խմբակ կար.
Կաղանի ժողով էր անում
նա բանվորներին համար:

3

Բոյլ՝ չեփկյան խմբակն այդ
քսան թվի Մայիսին,
կախարանը վերցրեց,
դորձադուռ հաստարարեց:
Հրաչն արդեն կոմյերիա,
այդ բոյլ՝ չեփկների հետ,
ապրտամբուլի խան համար
դաշնակների դեմ կռվեց:
Կառաղեց դաշնակ բանդան,
մեր մարտիկներին բռնեց,
Հրաչին ել տարան բանա—
ապրտամբուլ թյունը ճնշվեց...

4.

Դարձյալ Հրաչենց գլուխում
քյոխման էր տեր և իշխան.
Հարչին սրա թիկունքում,
իսկ տերտերը— ոգնական...
Խլում հացը գլուխացու,
ուտում և յին թալանում.
Նեվ ո՞ւմ մտքով էր անցնում,
վոր Մանթաշի լեռներում
կա մի հարուստ քարահանք,
կարմիր, կարմիր վարդի պես,
չենքի համար պեռքական
վոջ յերկիրը կանի չեն:
Դեհ, թալանչի դաշնակին
եղքան շնորհք վորտեղից,
տուֆր պատրաստ ցորեն չեր,
վոր թալաներ նա գլուղից:
Նսպես յերկար տարիներ
Արագածի լանջերում

տուֆաքարը քնած էր
անմշակ ու անոգուտ:

5.

Քսան թվի աշուներ,
ո՞վ չգիտի այս մասին,
յերբ վոր Կարո Սասունը
մի շնո՞վ փախավ Թավրիզ:

Այդ տարի նոյեմբերին
կարմիր բանակը հերոս,
բանվորները բոլլչեվիկ,
մեր ավերակ յերկրում:

Դաշնակին տապալեցին,
գուրս արեցին մեր յերկրից
բանվորական պետություն
ու խորհուրդներ հիմնեցին:

Յե՛վ մութ բանտից գուրս յեկավ
մեր բոլլչեիկ Հրաչը,
դարձավ նա մեքենավար
խորհրդային գնացքի:

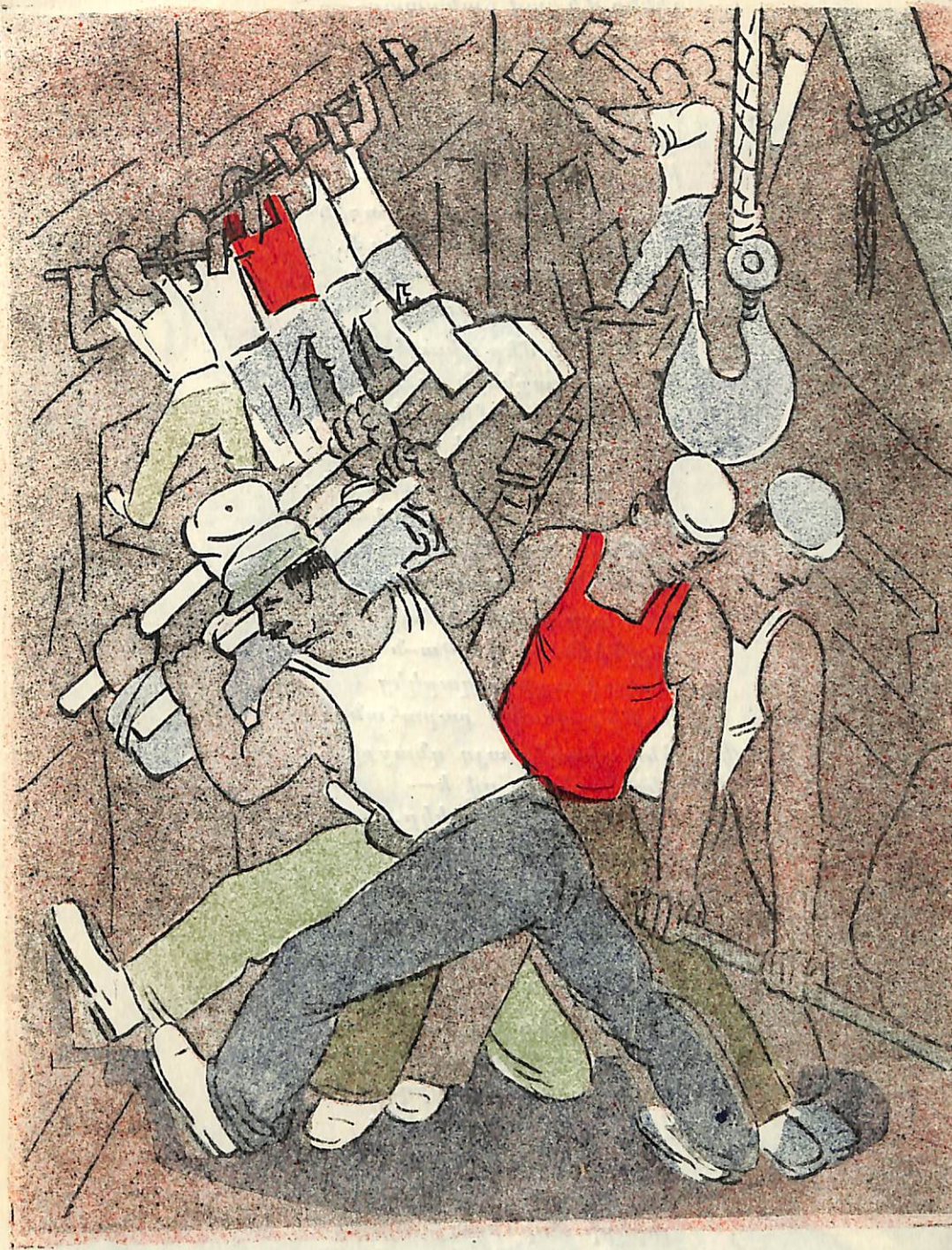
Յե՛վ սկսեց շենանալ
մեր յերկիրը ավերակ,
աշխատանքով շինարար
ծաղկեցին գյուղ ու քաղաք:

Մարդիկ յեկան քաղաքից,
բանվորներ ու ինժեներ,
վողջ սարերը չափեցին
բաց արին անթիվ հորեր:

Յե՛վ ծաղկաղարդ Մանթաշի
ձորը լցվեց մարդկանցով,
հազար բլուռդ ու մաշին
յերգեցին զգրդոցով:

Յե՛վ բաց արին մարդիկն աշ-
կարմիր տուֆի քարահան,
վոր շենացող մեր յերկրին
քար հասցնեն շատ ու լավ:

Բանվորների մի բանակ
տոած բա՛հ ու գինամիտ

չինեց մի լավ ճանապարհ—
քաղաքից դեպի Արթիկ:

Յերկաթաշեն ճանապարհ,
ո՞վ եր տեսել էր որում,
դաշնակների ժամանակ
ինչո՞ւ պիտի նա դար գյուղ:

Մեր բանվորն ու գյուղացին
Սոցիալիզմ են կառուցում,
հարկավոր ե այդ գործին
յերկաթուղի, կարմիր տուֆ:

Վորպեսդի մեր միության,
վողջ քաղաքներն ու գյուղեր,
յերկաթուղով միանան—
ճանապարհը լինի հեշտ:

Յեվ շուտ տանենք ամեն տեղ
կարմիր տուֆը Արթիկի—
չինենք դեղեցիկ տներ,
պալատներ աշխատանքի:

Ահա այս բանի համար
բոլշևիկների Յե Կա-ն
յերկաթուղի ուղարկեց
Արթիկ-տուֆի քարահանք:

Յեվ գիտե՞ք այդ գնացքի
մեքենավարը ով ե—
մեր ծանոթ Հրաչիկը,
վոր մեծացել ե արդեն:

Հրաչն ինքը ցանկացավ
յերկաթուղով գյուղ գնալ—
գյուղում հազար ցավ, դարձ կար,
յերբ ինքը փախավ քաղաք:

Մեծացել եր բոյ քաշել
կանաչ բարդի ծառի պես
և ժամանակն եր արդեն
վոր գնացքով գնա յետ:

Իսկ այդ որը մեծ տոն եր
խորհրդային մեր յերկրում—
յերկրի Սորհրդայնացման
տարեդարձն եյինք տոնում:

Կարմիր տանի այգ որը
 գնացքը գնաց Արթիկ
 Հրաչն է դեկավարը
 Կյուղ գնացող գնացքի...

Գնացքն հասավ կայարան,
 յեկան հանքափորները
 ու ծիծաղեց նրանց հետ
 ծանոթ մեքենավարը:

— Բարե Հրաչ ա՛յ՛ կեցցես՝
 մեռած է յինք քեզ կարծում,
 ու բանփորները եսպես
 փողջունում է յին, խոսում:

Մեր քաղաքից շատ հեռու,
 Արագածի լանջերում
 հիմա մուրճերն են յերգում
 ու բանփորներն աշխատում:

Նրանք սիրուն ու թեթև
 տուֆ են հանում քարհանքից
 ու յույսերն ելեքարիկ
 ծիծաղում են վերևից:

Յեվ միշտ ուրախ իր յերգով
 յերկաթուղին է գալիս—
 մեքենավարը կարմիր,
 փոր թեթև տուֆը տանի:

Ու վազում է Հրաչի
 գնացքը միլիոն վերատեր
 կանգնում մեր մեծ յերկրի
 քաղաքներում բազմաթիվ:

Հսկաները մեր յերկրի—
 Դնեպրոստրոյ, ճորադես
 պահանջում են այգ քարից,
 ո՞վ այս մասին չգիտե:

Յեվ տանում է Հրաչը
 Մանթաչի քարը կարմիր,
 փոր մեր յերկրում որ առաջ
 մեծ հնգամյակը հաղթի:

БИБЛИОТЕКА
 ИНСТИТУТА
 ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
 Академии Наук
 СССР

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0396015

6578

Գ.ԻՅ,Ը 604.

LA 505

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОЧНОЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР